

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS pārbaudes lietā Nr. 2017-26-22 Rīgā

2017. gada 14. jūnijā
Uz 09.05.2017. Nr. b/n

Nr. 6-6/20

Iesniedzējai

Valsts vides dienesta
Valmieras reģionālai vides pārvaldei
parvalde@valmiera.vvd.gov.lv

Zināšanai:
Valsts vides dienestam
vvd@vvd.gov.lv

Valmieras pilsētas pašvaldībai
pasts@valmiera.lv

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības ministrijai
pasts@varam.gov.lv

Par kokzāģētavas darbību un tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē

Tiesībsarga birojs, izskatot Iesniedzējas 2017. gada 9. maija iesniegumu par kokzāģētavas darbību (Valmierā, Matīšu ielā 36b) un uzraugošo iestāžu nepietiekamu iesaistīšanos tās darbības kontrolē, ierosināja pārbaudes lietu. Izskatījis pārbaudes lietas materiālus, tiesībsargs sniedz šādu atzinumu.

Lietas faktiskie apstākļi

Iesniedzēja dzīvo [..] Valmierā (mazstāvu dzīvojamā apbūves teritorija). Iesniedzējas dzīvesvietai blakus teritorijā [..] (vieglās rūpniecības apbūves teritorija) atrodas uzņēmums SIA

“Green industry S”¹, kas cita starpā nodarbojas ar kokapstrādi. Uzņēmums kokapstrādē izmanto pārvietojamu (mobilo) lentzāģi.

Iesniedzēja norāda, ka minētā uzņēmuma darbības rezultātā viņai un citiem apkārt dzīvojošajiem cilvēkiem tiek nodarīts kaitējums ar kokapstrādes rezultātā radīto piesārņojumu (putekļiem). Šāda rīcība neatbilst Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk arī – Satversme) 115. panta noteikumiem un likuma “Par piesārņojumu” izvirzītajam mērķim.

Iesniedzēja ir vērsusies gan Valmieras pilsētas pašvaldībā, gan Valsts vides dienesta Valmieras reģionālā vides pārvaldē ar lūgumu risināt šo jautājumu. Valsts vides dienesta Valmieras reģionālā vides pārvalde nesaskata problēmu, uzskatot, ka minētais uzņēmums nerada būtisku piesārņojumu. Balstoties uz Valsts vides dienesta Valmieras reģionālā vides pārvaldes atzinumu, arī Valmieras pilsētas pašvaldība nesaskata pārkāpumus.

Valsts vides dienesta Valmieras reģionālā vides pārvalde ir noraidījusi kā nepamatotus iesniedzējas iebildumus, ka saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 3. augusta noteikumu Nr. 691 “Vides prasības kokzāģētavām un kokapstrādes iekārtām” (turpmāk arī – Noteikumi Nr.691) 7. punktu pārvietojamās (mobilās) kokapstrādes iekārtas ir pienākums aprīkot ar nosūcējventilāciju.

Turklāt iesniedzēja ir arī norādījusi, ka saskaņā ar spēkā esošo Valmieras teritoriālo plānojumu SIA “Green industry S” [..] teritorijā nemaz nedrīkst nodarboties ar kokapstrādi, tā kā tā ir smagās rūpniecības nozare, bet attiecīgajā teritorijā ir atļauts veikt vieglās rūpniecības uzņēmējdarbību.

Tiesībsarga vērtējums

1. Visupirms ir jānorāda, ka gaisa piesārņojuma joma ir vērtējama no Satversmē nostiprināto cilvēktiesību uz labvēlīgu vidi viedokļa. Satversmes 115. pants nosaka: „Valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu.” No minētās tiesību normas izriet divi būtiski satura elementi: 1) valstij² ir konstitucionāls pienākums aizsargāt vidi un 2) personai ir subjektīvās tiesības dzīvot labvēlīgā vidē³. Tiesības uz labvēlīgu vidi un attiecīgo valsts pienākumu rūpēties par vides saglabāšanu konkretizē likumi un citi ārējie normatīvie akti⁴.

Attiecībā uz gaisa piesārņojuma jomu detalizētāku Satversmes 115. panta regulējumu nosaka likums “Par piesārņojumu”. Šī likuma 24.² pants paredz īpašas prasības attiecībā uz piesārņojošām darbībām. Minētā panta pirmā daļa nosaka, ka tādu piesārņojošu darbību veikšanai, kuras atbilst noteiktai rūpniecības nozarei un kurām raksturīga attiecīgajai nozarei specifiska iedarbība uz vidi, var noteikt īpašas prasības (...). Savukārt šī panta otrā daļa paredz, ka Ministru kabinets nosaka īpašas prasības attiecībā uz atsevišķu šā panta pirmajā daļā minēto piesārņojošo darbību veikšanu.

Realizējot likumdevēja deleģējumu, Ministru kabinets 2004. gada 3. augustā pieņēma noteikumu Nr. 691 “Vides prasības kokzāģētavām un kokapstrādes iekārtām”.

¹ No pārbaudes lietas materiāliem ir konstatējams, ka minētajā teritorijā kokapstrādes darbus, iespējams, veic arī SIA “JS Zāģeris”.

² Ar terminu “valsts” ir saprotamas arī pašvaldības un citas atvasinātās publisko tiesību juridiskās personas, kurām kopīgi ar valsts pārvaldes iestādēm ir pienākums aizsargāt ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu. Latvijas Republikas Satversmes komentāri, VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības S.Meiere, I.Čepāne, 115.panta komentārs, 727.lp.

³ Latvijas Republikas Satversmes komentāri, VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Aut. kol. (S.Meieres, I.Čepānes 115.panta komentārs), prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 727.lp. Papildus jānorāda, ka tiesību doktrīnā Satversmes 115. pantā nostiprinātās tiesības dzīvot labvēlīgā vidē vēsturiski ir saistītas ar tiesībām uz veselību, sk. Latvijas Republikas Satversmes komentāri, VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Aut. kol. (S.Meieres, I.Čepānes 115.panta komentārs), prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 719.lp.

⁴ Latvijas Republikas Satversmes komentāri, VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības S.Meiere, I.Čepāne, 115.panta komentārs, 727.lp.

No minētā secināms, likumdevējs ir noteicis īpašas vides aizsardzības prasības kokrūpniecības jomai, tātad prasības attiecas uz kokrūpniecības saimnieciskās darbības (uzņēmējdarbības) veicējiem.

Mērķis šādu prasību noteikšanai ir definēts likuma "Par piesārņojumu" 2. panta 1. punktā, proti – šī likuma mērķis ir novērst vai mazināt piesārņojuma dēļ cilvēku veselībai, īpašumam un videi nodarīto kaitējumu, novērst kaitējuma radītās sekas, kā arī novērst piesārņojošu darbību izraisīta piesārņojuma rašanos vai, ja tas nav iespējams, samazināt emisiju augsnē, ūdenī un gaisā.

Būtiski uzsvērt, ka likuma mērķis cita starpā skar vēl arī vienas Satversmes 111. pantā aizsargātās cilvēktiesības – tiesības uz veselības aizsardzību. Satversmes 111. pants nosaka, ka valsts aizsargā cilvēku veselību un garantē ikvienam medicīniskās palīdzības minimumu. Konkrētajā gadījumā ir runa par šī panta teikuma pirmajā daļā nostiprinātajām cilvēka (sabiedrības kopumā un indivīda) tiesībām uz veselības aizsardzību. Satversmes 111. panta komentāru autore Dr. iur. S. Olsena par normas tvēruma saistību ar tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē ir secinājusi: "Tiesības uz veselību ietver daudz un dažādas komponentes. Tiesības uz veselību ir gan tiesības uz savlaicīgu un atbilstošu veselības aprūpi, gan tiesības uz piekļuvi drošam dzeramajam ūdenim, adekvātiem sanitāriem apstākļiem un tiesības saņemt drošu pārtiku, tiesības uz uzturu un mājokli, veselībai drošiem darba un vides apstākļiem"⁵.

No Satversmes 115. panta un 111. panta normām izriet, ka no cilvēktiesību viedokļa valstij ir pienākums veicināt vides kvalitātes uzlabošanu, lai aizsargātu un nodrošinātu cilvēku tiesības uz veselību, kā arī gādātu par personu iespēju sasniegt visaugstāko veselības līmeni. Pienākums aizsargāt tiesības uz veselību – tas nozīmē, ka valstij ir jāaizsargā persona no citu privātpersonu iejaukšanās tās pamattiesību realizācijā. Savukārt pienākums nodrošināt tiesības uz veselību – tas nozīmē, ka valstij ir jāveic konkrēti pasākumi pamattiesību īstenošanai⁶. Vides, t.sk. gaisa, piesārņojuma normatīvais regulējums būtībā ir tas instruments, ar kuru valsts nosaka gaisa piesārņošanas standartus, kas attiecīgi var būt pieņemami vai nepieņemami no cilvēka tiesību uz veselības aizsardzību viedokļa.

2. Analizējot iesniedzējas iebildumus, konstatējams, ka SIA "Green industry S" veic zāģēšanas un citus ar koka apstrādi saistītus darbus⁷. Šo faktu nenoliedz ne Valmieras pilsētas pašvaldība, ne Valsts vides dienesta Valmieras reģionālā vides pārvalde⁸. Turklāt netiek noliegts fakts, ka zāģēšana notiek ar pārvietojamu jeb mobilo lentzāģi ārtelpā.

Noteikumu Nr.691 1.punkts paredz, ka noteikumi nosaka īpašās vides prasības piesārņojošām darbībām, kuras veic kokapstrādes iekārtās un kokzāģētavās.

Papildus likuma "Par piesārņojumu 24.² pantā nostiprinātajam no Noteikumu Nr. 691 2. un 3.punkta secināms, ka šie īpašie noteikumi attiecas uz uzņēmumiem (saimnieciskās darbības veicējiem), kas lieto kokzāģētavas un kokapstrādes iekārtas lielam daudzumam kokmateriālu apstrādei⁹, tomēr atbilstoši Noteikumu Nr.691 2.¹ punktam atsevišķas normas (t.i., šo noteikumu

⁵Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Aut. kol. (S.Olsenas 111. panta komentārs) prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 627.lp.

⁶Sk. Satversmes tiesas 2002. gada 22. oktobra sprieduma lietā Nr.2002-04-03 secinājumu daļas 1.punktu, 2004.gada 23. aprīļa sprieduma lietā Nr.2003-15-0106 6.punktu un 2008.gada 29.septembra sprieduma lietā Nr.2008-37-03 12.1.2.punktu.

⁷Aplūkojot internetā pieejamo informāciju par SIA "Green industry S" darbības virzieniem, konstatējams, ka saskaņā ar Lursoft datu bāzi uzņēmuma pamatdarbības veidi ir zāģēšana, ēvelēšana (Lursoft informāciju ieguvis Valsts ieņēmumu dienestā un Centrālās statistikas pārvaldē), <http://company.lursoft.lv/green-industry-s/44103105959>. Saskaņā ar pilsētas informācijas portālā Pilseta24.lv pieejamo informāciju (reklāmu) SIA "Green industry S" piedāvā granulas (Valmierā, Smiltēnē, Cēsīs, Limbažos), briketes (Valmierā), piedāvā dēļus, apdares dēļus, zāģmateriālus, sausas latas, celtniecības materiālus, kokmateriālus (Vidzemē). Nodarbojas ar malkas tirdzniecību, kokapstrādi, transportēšanu, sk. <http://valmiera.pilseta24.lv/katalogs/info/green-industry-s-sia>. Portālā www.1188.lv norādīts, ka SIA "Green industry S" darbības nozare ir kurināmais. Piedāvātie produkti: granulas, briketes, malka, zāģmateriāli, kurināmais, malkas tirdzniecība, granulū tirdzniecība, zāģmateriālu tirdzniecība, briķešu tirdzniecība, sk. <http://www.1188.lv/katalogs/green-industry-s/kurinamais/841977>.

⁸Sk., piemēram, Valmieras pilsētas pašvaldības 2017.gada 17.janvāra vēstuli Nr.2.2.1.8/17/94; Valsts vides dienesta Valmieras reģionālā vides pārvaldes 2017.gada 6.janvāra vēstuli Nr.8.4.-11/43.

⁹Ja kokzāģētavas un kokapstrādes iekārtās tiek lietotas, pārstrādājot 2000 m³ un vairāk apaļkoku un kokmateriālu gadā, un ja izmato iekārtas kurināmā ražošanai no koksnes atlikumiem.

7., 12. un 15.punkti) attiecas arī uz kokzāģētavām un kokapstrādes iekārtām, kurās lieto koksnes griešanas tehniku, pārstrādājot līdz 2000 m³ apaļkoku un kokmateriālu gadā.

No minētajām tiesību normām izriet, ka Noteikumu Nr.691 7., 12. un 15.punktu prasības attiecas uz jebkuru kokapstrādes iekārtu un kokzāģētavu, neatkarīgi no saimnieciskās darbības apjoma.

Noteikumu Nr.691 7.punkts paredz, ka apdzīvotās vietās ciklona emisiju izplūdes punkts atrodas ne zemāk kā divus metrus virs kokzāģētavas vai kokapstrādes iekārtas ēkas augstākās jumta kores un ne zemāk par 50 m rādiusā esošās augstākās ēkas jumta kori, ja minētajā ēkā cilvēki uzturas ilgāk par astoņām stundām dienā.

No minētās tiesību normas izriet, ka saimnieciskās darbības ietvaros jebkurā apdzīvotā vietā izmantotām kokapstrādes iekārtām un kokzāģētavām ir jābūt aprīkotām ar noteikta standarta nosūcējventilāciju. Būtiski uzsvērt, runa ir par apdzīvotu vietu, tātad, kur uzturas cilvēki. Mērķis šādu prasību noteikšanai ir noteikts likuma "Par piesārņojumu" 2. panta 1.punktā un, proti, novērst vai mazināt piesārņojuma dēļ nodarīto kaitējumu cilvēku veselībai, īpašumam un videi, novērst kaitējuma radītās sekas, kā arī novērst piesārņojošu darbību izraisīta piesārņojuma rašanos vai, ja tas nav iespējams, samazināt emisiju augsni, ūdenī un gaisā.

Tātad, ja saimnieciskās darbības ietvaros kokapstrādes iekārta nav aprīkota koka apārstrādes piesārņojumu noteikta standarta nosūcējventilāciju, apdzīvotā vietā to lietot nedrīkst.

Ja tehnoloģiski nav iespējams šādas prasības izpildīt kokapstrādes iekārtām, piemēram, kā tas ir konkrētajā gadījumā – mobilajam lentzāģim, tad tā izmantošana telpās un it īpaši ārtelpā nav atļauta.

Valsts vides dienesta Valmieras reģionālā vides pārvaldes skaidrojumā ir norādīts, kā šī prasība attiecas tikai uz iekārtām, kas atrodas telpās, līdz ar to iestāde pieļauj, ka tiek atļauta mobilās kokapstrādes iekārtas izmantošana ārtelpā, jo tehnoloģiski nav piemērojamas šādai noteikumu prasībai.

Secinājumu par Noteikumu Nr.691 7. punkta prasību attiecināšanu tikai uz kokapstrādes iekārtām, kas atrodas iekštelpās, ir iespējams izdarīt, analizējot šo normu kopsakarā ar Noteikumu Nr. 691 4. punktu, kas paredz: "Operators aprīko kokapstrādes mašīnas, kuras ir izvietotas telpās un kuru darbības laikā izdalās putekļi, ar nosūcējventilāciju. Gaisu no nosūcējventilācijas pirms izplūdes attīra ciklonos vai filtros, lai ierobežotu putekļu izkliedi apkārtējā vidē". Taču ir būtiski ņemt vērā, ka Noteikumu Nr. 691 normas regulē publikās tiesības – tās sabalansē sabiedrības (individu) tiesības dzīvot labvēlīgā vidē un uzņēmēju intereses, līdz ar to tās ir interpretējamas pēc publisko tiesību principa "atļauts ir tikai tas, kas noteikts ar tiesību normu"¹⁰. Piemērojot šo principu konkrētajā gadījumā, secināms, ka, tā kā minētās tiesību normas paredz kokapstrādes iekārtu izmantošanu tikai iekštelpā, tad nav atļauta kokapstrādes iekārtu izmantošanu ārtelpā.

Papildus minētajam norādāms, - ja jau likumdevējs ir paredzējis stingri kontrolēt kokzāģētavu un kokapstrādes iekārtu darbību iekštelpās (vietā kur blakus teritorijās dzīvojošos cilvēkus piesārņojums neskar tiešā veidā), paredzot speciālas nosūcējventilācijas un ar speciālām normām nosakot pieļaujams koksnes putekļu koncentrāciju gaisā pēc attīrīšanas, tad acīmredzami pretēji likuma "Par piesārņojumu" 2. panta 1.punktā definētajam mērķim ir pieņemt, ka likumdevējs ar Noteikumiem Nr. 691 ir pieļāvis un atļāvis izmatot saimnieciskā darbībā tādas iekārtas apdzīvotas vietas ārtelpā (kur piesārņojums cilvēkus skar tiešā veidā), kas rada tādu pašu putekļu piesārņojumu, kā iekštelpās izmantojamās kokapstrādes iekārtas. Nav saprātīgi uzskatīt, ka likumdevējs ir apzināti vēlējis, ka koka putekļu piesārņojumu ārtelpā apdzīvotās vietās nav nepieciešams kontrolēt. Minētais vēl jo vairāk apliecina, ka Noteikumu Nr. 691 7. punkta interpretācijā ir piemērojams norādītais publisko tiesību princips.

¹⁰ J.Neimanis, Ievads tiesībās. Rīgā: zv. adv. J.Neimanis, 2004, 115.lp.; Šādas rīcības pienākums izriet no Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmās daļas, kas paredz, ka valsts pārvalde ir pakļauta likumam un tiesībām. Tā darbojas normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros. Valsts pārvalde savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim.

Tiesībsargs uzskata, ka konkrētajā gadījumā Valsts vides dienesta Vidzemes reģionālā pārvalde nepamatoti atļauj SIA “Green industry S” (vai arī citam uzņēmumam) [...] teritorijā izmantot kokapstrādes iekārtas ārtelpā. Šāda rīcība ir prettiesiska. Valsts vides dienesta Vidzemes reģionālā pārvaldes secinājumi un attiecīgi rīcība ir neatbilstoša Noteikumu Nr. 691 un likuma “Par piesārņojumu” būtībai un mērķim.

Tiesībsarga skatījumā, kokapstrādes iekārtu izmantošana bez Noteikumu Nr. 691 7. punktā paredzēto prasību izpildīšanas un turklāt ārtelpā ir uzskatāmā par vides piesārņošanu, kas ir administratīvi sodāma rīcība (Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 58. pants). Saskaņā Ministru kabineta 2004. gada 23. novembra noteikumu Nr. 962 “Valsts vides dienesta nolikums” 4.1. punktu un Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 231. pantu Valsts vides dienests ir tiesīgs piemērot administratīvo atbildību.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2015. gada 27. janvāra noteikumiem Nr. 30 “Kārtība, kādā Valsts vides dienests izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai” visu kokapstrādes cehu un kokzāģētavu ierīkošanai ir nepieciešams saņemt no Valsts vides dienesta tehniskos noteikumus vides aizsardzības prasību nodrošināšanai, kurus to darbības laikā var arī grozīt un pārskatīt minēto Ministru kabineta noteikumu noteiktajā kārtībā, t.sk. pēc Valsts vides dienesta iniciatīvas un trešās personas iesnieguma¹¹. Tiesībsarga skatījumā, Valsts vides dienests šīs tiesības var izmatot, ja kokapstrādes iekārtas tiek izmatotas, neievērojot Noteikumu Nr. 691 paredzētās prasības.

3. Vērtējot iesniedzējas iebildumus attiecībā uz SIA “Green industry S” tiesībām veikt koka apstrādi [...] teritorijā, norādāms sekojošais.

No pārbaudes lietas materiāliem konstatējams, ka 2016. gada 8. decembrī ir pieņemts jauns Valmieras pilsētas teritorijas plānojums (no 2017. gada)¹², saskaņā ar kuru teritorija [...] Valmierā ir paredzēta rūpnieciskai apbūvei (R1), kuras galvenie izmantošanas veidi ir vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūve (13001), inženiertehniskā infrastruktūra (14001), transporta lineārā infrastruktūra (14002), transporta apkalpojošā infrastruktūra (14003), noliktavu apbūve (14004), energoapgādes uzņēmumu apbūve (14006). Teritorijas papildizmantošanas veidi: biroju ēku apbūve (12001), tirdzniecības un/vai pakalpojumu objektu apbūve (12002), aizsardzības un drošības iestāžu apbūve (12006).

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumiem Nr. 240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” (turpmāk arī – Noteikumi Nr. 240) 3. pielikumu vieglās rūpniecības¹³ uzņēmumu apbūves teritorijā ir iespējams izvietot tekstilizstrādājumu, apģērbu un ādas izstrādājumu ražošanas uzņēmumu apbūvi un infrastruktūru, pārtikas rūpniecības, mēbeļu ražošanas, poligrāfijas uzņēmumu apbūvi un infrastruktūru, industriālo un tehnoloģisko parku un citu vieglās rūpniecības uzņēmumus, kas nerada būtisku piesārņojumu, apbūvi un infrastruktūru.

Kā jau tika konstatēts, SIA “Green industry S” veic zāģēšanas un citus ar koka apstrādi saistītus darbus, kas atbilstoši Noteikumiem Nr. 240 neietilpst vieglās rūpniecības apbūves teritorijas specifikā. Saskaņā ar Vispārējo ekonomiskās darbības klasifikāciju¹⁴ pamatdarbība: zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana, ir viena no koksnes un koka izstrādājumu ražošanas nozares (nozare ražo koka, koka un korķa izstrādājumi, izņemot mēbeles; salmu un pītie izstrādājumi) apakšnozarēm. Šī nozare līdžās zāģēšanas, ēvelēšanas un impregnēšanas

¹¹ Sk. Ministru kabineta 2015. gada 27. janvāra noteikumiem Nr.30 “Kārtība, kādā Valsts vides dienests izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai” 2.punktu, šo noteikumu pielikuma 1.6.punktu un 23.-30.punktu sk. <https://likumi.lv/ta/id/271841-kartiba-kada-valsts-vides-dienests-izdod-tehniskos-noteikumus-paredzetajai-darbibai>

¹² Sk. http://www.valmiera.lv/lv/attistiba/teritorijas_planosan/teritorijas_planojums_no_2017gada/

¹³ Saskaņā ar Ekonomikas skaidrojošo vārdnīcu *vieglā rūpniecība* ir rūpniecības nozaru grupa, kas ražo dažādas iedzīvotāju patēriņa preces, piem., audumus, apģērbus, apavus u.c. Sk. Ekonomikas skaidrojošā vārdnīca. — R., Zinātne, 2000; <http://termini.lza.lv/term.php?term=viegl%C4%81%20r%C5%ABpniec%C4%ABba&list=viegl%C4%81%20r%C5%ABpniec%C4%ABba&lang=LV>

¹⁴ Vispārējā ekonomiskās darbības klasifikācija ir apstiprināta ar Centrālās statistikas pārvaldes 2002. gada 28. decembra lēmumu Nr.51 “Par Vispārējās ekonomiskās darbības klasifikācijas NACE 1.1 red. apstiprināšanu”, sk. <https://likumi.lv/doc.php?id=70476>

apakšnozareī paredz arī tādās apakšnozares kā: 1) finiera lokšņu (finierskaidas un lobskaidas) ražošanu, saplākšņa ražošanu, līmēto plātņu, skaidu plātņu, šķiedru plātņu un citu paneļu un plātņu ražošanu; 2) koka celtniecības un galdniecības izstrādājumu ražošanu; 3) koka taras ražošanu¹⁵.

Saskaņā ar Noteikumu Nr. 240 3. pielikumu¹⁶ koksnes pārstrāde atļauta smagās rūpniecības¹⁷ teritorijā. [...] teritorija Valmieras pilsētas teritorijas plānojumā (no 2017. gada) nav iezīmēta kā smagās rūpniecības teritorija. Līdz ar to koksnes pārstrāde, ar ko pēc būtības nodarbojas arī SIA "Green industry S", saskaņā ar Valmieras pilsētas teritorijas plānojumu (no 2017. gada) šobrīd [minētajā teritorijā] Valmierā nebūtu pieļaujama, taču jāņem vērā, ka saskaņā ar Noteikumu Nr. 240 6. punktu, stājoties spēkā jaunam pašvaldības teritorijas plānojumam, lokālpilnojumam vai detālpilnojumam, var turpināt likumīgi uzsāktu teritorijas izmantošanu. Jebkuru jaunu teritorijas izmantošanu veic atbilstoši spēkā esošajam pašvaldības teritorijas plānojumam, lokālpilnojumam vai detālpilnojumam.

SIA "Green industry S" saimniecisko darbību ir uzsākusi laikā, kad bija spēkā iepriekšējā 2011. gada 15. septembra Valmieras pilsētas teritoriālajā plānojumā "Valmieras pilsētas teritorijas plānojums 2006.-2018. gadam"¹⁸. Šajā teritoriālajā plānojumā teritorija [...] tika apzīmēta kā jauktas darījumu iestāžu un ražošanas apbūves teritorija (DR), kurā līdzās vieglās ražošanas uzņēmumiem tika pieļauts tādu ražošanas objektu izvietošana, kas nerada būtisku piesārņojumu. Atzīmējams, ka 2011. gada 15. septembra Valmieras pilsētas teritoriālā plānojuma izstrādes un pieņemšanas laikā normatīvajos aktos nebija noteiktas vienotas prasības vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanai, teritorijas izmantošanai un apbūvei, kā arī nebija noteikta vienota teritorijas izmantošanas veidu klasifikācija. Tādās prasības tika noteiktas 2013. gada 30. aprīlī ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi", cita starpā paredzot klasifikāciju un definējumus vieglās rūpniecības teritorijām, smagās rūpniecības teritorijām utt.

Šis tiesiskais regulējums pieļāva [...] teritorijā koksnes pārstrādi ar nosacījumu, ka tas nerada būtisku piesārņojumu. Līdz ar to, ievērojot Noteikumu Nr. 240 6. punkta prasības, SIA "Green industry S" šobrīd ir tiesības turpināt uzsāktu saimniecisko darbību, ievērojot citu normatīvo aktu prasības.

Konkrētajā situācijā būtiska ir uzraugošo iestāžu rīcība, veicot attiecīgās saimnieciskās darbības kontroli un uzraudzību atbilstoši normatīvo aktu prasībām, jo tieši no šīs rīcības ir atkarīga Satversmes 115. pantā un citās normās paredzēto tiesību realizācija.

Attiecībā uz kokapstrādes iekāru izmantošanu, izšķiroša nozīme ir Valsts vides dienesta lēmumiem.

Tiesībsarga rekomendācijas

Tiesībsarga likuma 11. panta 1., 3. un 4. punkts nosaka, ka tiesībsarga funkcijās ietilpst privātpersonas cilvēktiesību aizsardzības veicināšana, labas pārvaldības principa ievērošanas izvērtēšana un veicināšana, kā arī trūkumu atklāšana tiesību aktos, to piemērošanā un trūkumu novēršanas veicināšana jautājumos, kas saistīti cilvēktiesību ar labas pārvaldības principa ievērošanu.

¹⁵ Sk. Centrālās statistikas pārvaldes 2002. gada 28. decembra lēmumu Nr.51 "Par Vispārējās ekonomiskās darbības klasifikācijas NACE 1.1 red. apstiprināšanu", sk. <https://likumi.lv/doc.php?id=70476>

¹⁶ Noteikumu Nr.240 3.pielikums nosaka, ka smagās rūpniecības teritorijā atļauta metālapstrādes un mašīnbūves, derīgo izrakteņu pārstrādes (ārpus derīgo izrakteņu ieguves vietām), gumijas rūpniecība, ādas, koksnes pārstrādes un celulozes ražošanas, būvmateriālu un sanitārtehnisko iekārtu ražošanas, kā arī ķīmiskās rūpniecības uzņēmumu darbība, atkritumu pārstrādes uzņēmumu (ārpus atkritumu apglabāšanas poligoniem) un līdzīgu uzņēmumu darbība, tai skaitā uzņēmumu, kuru darbība var radīt būtisku piesārņojumu.

¹⁷ Saskaņā ar Ekonomikas skaidrojošo vārdnīcu *smagā rūpniecība* ir rūpniecības nozaru grupa, kas nodarbojas ar smagu vai masīvu ražošanas līdzekļu izgatavošanu (piem., no dzelzs un tērauda), kurai nepieciešamas liela izmēra mašīnas un mehānismi. Sk. Ekonomikas skaidrojošā vārdnīca. — R., Zinātne, 2000; <http://termini.lza.lv/term.php?term=smagā%20rūpniecība&lang=LV>

¹⁸ Sk. https://geolatvija.lv/geo/tapis3#document_157

Tiesībsarga likuma 12. panta 4. punkts, paredz, ka, pildot šajā likumā noteiktās funkcijas, tiesībsargs cita starpā, izskatot pārbaudes lietu, sniedz iestādei ieteikumus un atzinumus par tās darbības tiesiskumu, lietderību un labas pārvaldības principa ievērošanu.

Ņemot vērā pārbaudes lietā secināto, tiesībsargs rekomendē:

- 1) Valsts vides dienesta Valmieras reģionālajai vides pārvaldei veikt pasākumus, kas nepieļautu ne [minētajā] teritorijā (Valmierā), ne arī citās līdzīgās teritorijās izmantot kokapstrādes iekārtas, kas neatbilst Noteikumu Nr. 691 prasībām.
- 2) Iesniedzējai rekomendējam informēt Valsts vides dienesta Valmieras reģionālo vides pārvaldi par Noteikumu Nr. 691 neievērošanu.

Lūdzam Valsts vides dienesta Valmieras reģionālo vides pārvaldi trīs mēnešu laikā informēt tiesībsargu par rekomendācijas ieviešanu.

Ar cieņu

tiesībsargs

J.Jansons